ИЗЛОЖБИ В ЦЕНТРАЛНАТА СГРАДА НА БЪЛГАРСКАТА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

Лидия Чолпанова, E-mail: refer1@cl.bas.bg

25 години научноизследователска миниподводница на БАН „РС-8-В”
Изложба на Института по океанология-Варна
1-5 април 2013 г.

Изложбата представя изследователската дейност извършена с миниподводницата за двадесет и пет годишен период.

През 1986 г. държавата отпуска средства на БАН да закупи една от 15-те миниподводници, свалени от експлоатация от морските нефтени платформи в Северно море. Научната екипировка на подводницата, създадена в България и направените допълнително модернизации, позволяват тя да се използва успешно за извършване на океанографски изследвания в Черно и Карибско море.

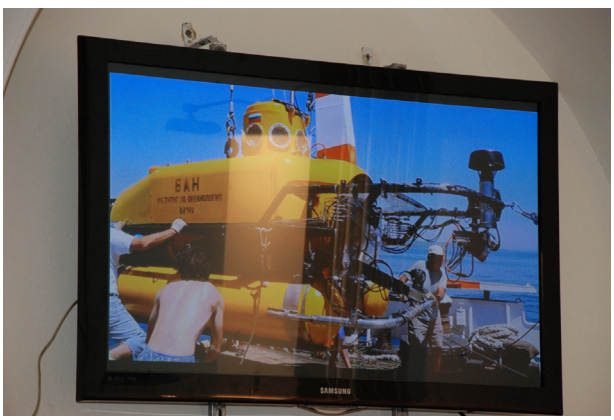

Черно море е единственото море в света, в чиято дълбоководна част съществуват уникални условия за съхранение на древни потънали обекти. На дъното му лежи част от европейското културно-историческото наследство, защото тук са се развивали търговските и културните връзки на траки, гърци, римляни, византийци, българи и турци. През 2002 г. успешно е осъществен проект с американски институт за изследвания, ръководен от откривателя на „Титаник” д-р Роберт Балард и са идентифицирани древни потънали обекти. Открит е запазен древен кораб с товар от амфори, датиран от V-IV в. пр. Хр. Резултатите от тези проучвания са обявени на пресконференция във Вашингтон, лично от д-р Балард. При изпълнение на други български проекти са открити още три запазени ветрохода от IX век.

С помощта на миниподводницата са изпълнени редица задачи, свързани с индустрията на страната като: обследване и оценка на щетите на подводния газопровод „Галата” след авария; обследване и видеозаснимане на подводните газопроводи „Каварна” и „Калиакра” след причинени повреди от дрейфащите котви на турски кораб и годишни обследвания на 24 км подводен газопровод „Галата” след въвеждането му в експлоатация.

С миниподводницата се извършват наблюдения върху морската флора и фауна, разпространението и поведението на морските видове, имащи промишлено значение като черната мида Mytilus galloprovincialis, охлювът Rapana tomasiana и др.

Институтът по океанология на БАН работи в тясно сътрудничество с Военноморския

флот на България и миниподводницата изпълнява някои специфични задачи, свързани с отбраната и сигурността на страната:

- Обследване и идентифициране на потънали обекти през Втората световна война – съветските подводници „Щ 210” и „Щ 211”.
- Обследване на останки от минно заграждение пред нос Шабла.
- Търсене на неизплавало торпедо след учебни стрелби.
- Обследване на района пред нос Шабла, където се предполага, че са изхвърлени опасни химични отпадъци от чуждестранен кораб.
- Търсене на останки и записващо устройство от паднал в морето пред Балчик реактивен изтребител.
- Обследване на потънал при сблъсък пред нос Шабла украински кораб „Волгодон 5025” и оценка на екологична опасност от разлив на гориво.
- Търсене на изхвърлен товар от турска гемия при бягството и ареста й пред Шабла.

През 1991 г. екипът на миниподводницата, заедно с нея е поканен от Хидрографския институт на Република Куба за съвместни дейности в кубинските териториални води. Проведена е едномесечна експедиция и са извършени научни и хидрографски наблюдения както и изследвания на районите, в които се предполага, че са потънали испански галеони с ценен товар. Експедицията и българският екип са посетени от кубински държавни служители, между които и председателя на Кубинската академия на науките и командващия ВМФ Раул Кастро.

Миниподводницата „РС-8-В” и до днес се счита за една от най-сполучливите, построени в света.

Съкровище на словото
1150 години от създаването на славянската писменост и от Великоморавската мисия на св. св. Константин-Кирил и Методий
8–16 април 2013 г.

Изложбата разкрива богатите книжовни традиции на България, като показва най-добрите образци от писменото наследство от края на IX до XIV в. Възникването на книжовността през втората половина на IX в. – едно от най-значителните явления в културата на средновековна Европа, е свързано с дейността на солунските братя Константин-Кирил и Методий преди мисията им във Велика Моравия през 863 г.

Глаголицата е първата славянска азбука, която най-точно отразява облика на българския език от тази епоха. Включени са постери с най-значителните паметници, изписани с глаголица: Асеманиево евангелие, Зографско евангелие, Мариинско евангелие, Синайски псалтир и др.

През X в. възникват големите книжовни центрове в Преслав и в Охрид, появяват се оригиналните съчинения на редица старобългарски писатели: Климент Охридски, Йоан Екзарх, Константин Преславски, Черноризец Храбър и др., достигнали до нас в български, сръбски и руски преписи в по-късни ръкописи, образци от които са включени в изложбата. Преобладаващият брой от старобългарските ръкописи се съхранява в чуждестранни музеи и библиотеки. Изложбата дава възможност на широката публика да се запознае с копия от това книжовно съкровище.

Дейността на Кирило-Методиевите ученици и техните последователи в България не само спасява литературното наследство на Моравската мисия, но трансформира Кирило-Методиевото дело от мисионерски замисъл в основополагаща идеология за преимуществото на родния език в книжовността. Разпространявайки се сред другите славянски народи, старобългарската литература се превръща в неделима и важна част от европейската цивилизация.

Изложбата е подготвена от учени от Института за литература на БАН и е осъществена със съдействието на фондация „Българска памет”. Тя беше представена през февруари 2013 г. в Европейския парламент в Брюксел. През тази година предстои да бъде експонирана в редица други държави както и на много места в България.